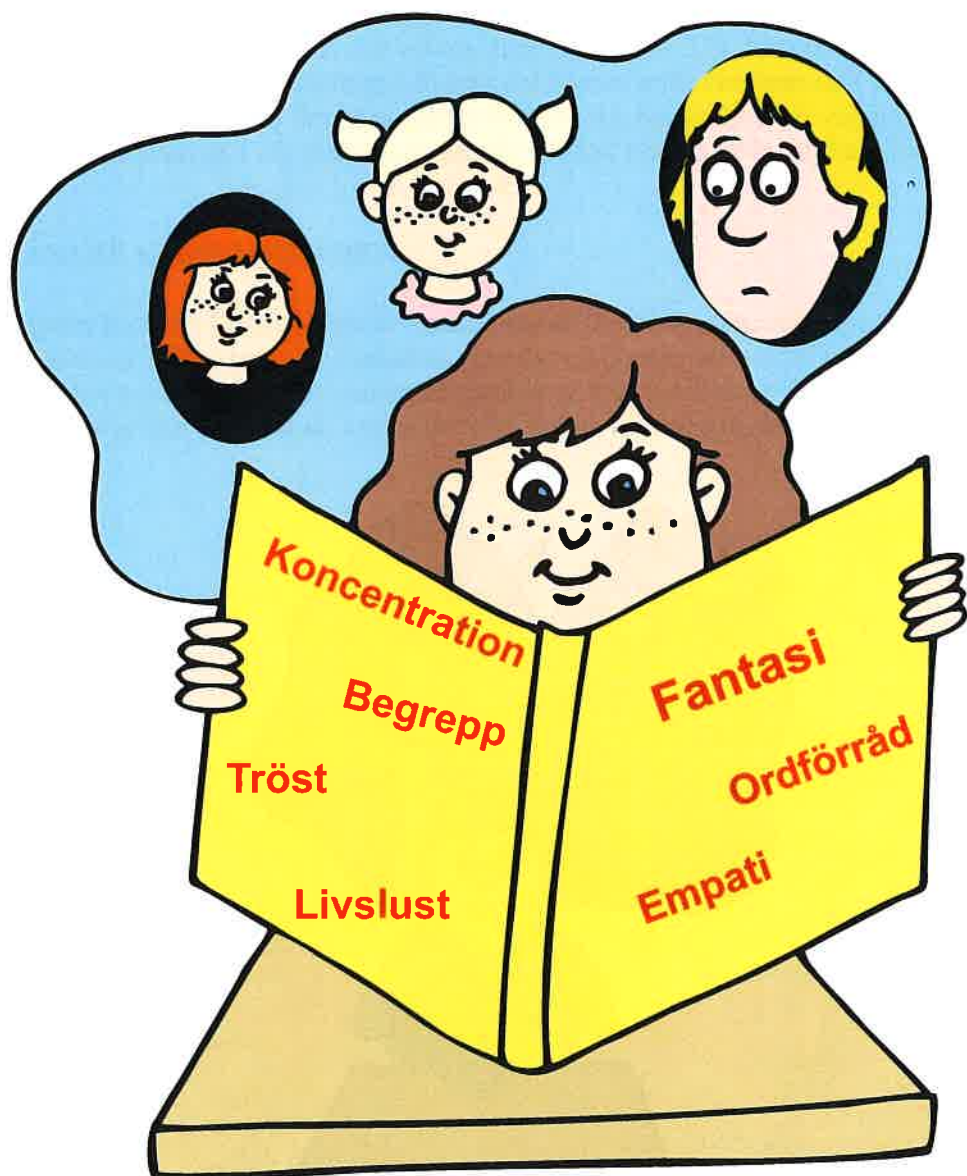


Tala med barnens föräldrar om hemmets läsning.



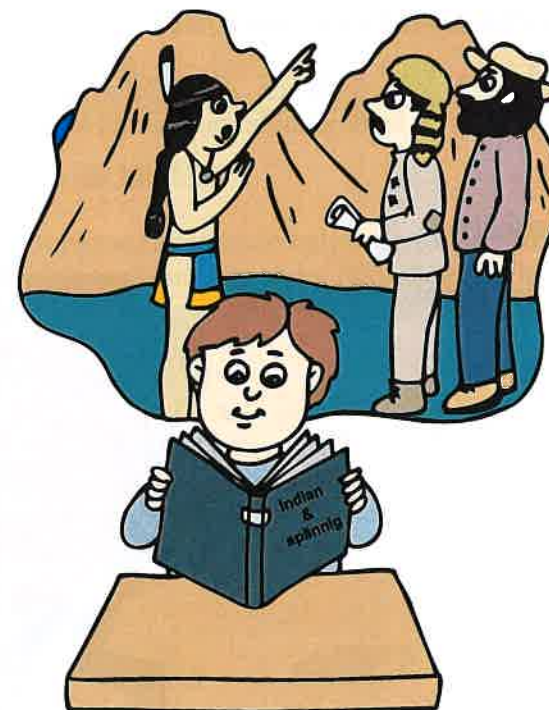
Tala med barnens föräldrar om hemmets läsning.

Detta är ett litet material som är tänkt för dagvårdens bruk. Några sidor till stöd då ni pratar läsning med dagvårdsbarnens föräldrar.

Läsningen i hemmen minskar. Den minskar på grund av föräldrarnas tidsbrist och för att andra lättare aktiviteter tar mycket tid och plats i familjernas vardag. Hemmen bör göra ett medvetet val att stöda läsningen. Till detta behövs kunskap och kännedom om hur läsningen förbereder barnet inför skolstart och vilket försprång ett barn som fått höra många böcker och berättelser har vid skolstarten. Läsare gör man och det finns inga genvägar. Man blir läsare av att ha blivit läst för.

LÄSARE GÖRS I HEMMEN

Barnen behöver LVLFF, levande vuxna läsande förebilder. Barnens uppfattning om läsning bildas hemma. Föräldrar som har en positiv attityd till böcker och dagligen använder böcker i hemmet stimulerar barnens läslust. Då barnen själv skall börja läsa behöver de kunna avkoda, känna till ord och vara motiverade.



SKOLAN LÄR BARNEN AVKODA, HEMMEN LÄR BARNEN ORDEN OCH HEMMEN MOTIVERAR BARNEN ATT SJÄLV VILJA LÄRA SIG LÄSA.

Ett språkligt välrustat barn har hört 3000 sagor och berättelser före skolstart. Det kan vara tre om dagen, en ny berättelse, en bekant och en favorit. Åtta lekramsor borde barnet också kunna. Mängden av berättelser som ett barn har hört före skolstart är av större betydelse för hur läseutvecklingen framskrider än lärarens ansträngningar det första skolåret. Barnet borde höra roliga, sorgliga, spännande berättelser, böcker med vardagsmiljö och fantasimiljö. Pedagogiska böcker, böcker på ett poetiskt språk, faktaböcker med ämnen som intresserar barnet. Läsning varje dag!

BOKENS OÄNDLIGA MÖJLIGHET

Språk och ordförråd

Via boken, dialogen och samtalet som uppstår då man samtalar om bokens händelser vidgas ordförrådet. Ömsesidigheten, tryggheten och närheten i en läsningssituation är den bästa grogrunden för språkutvecklingen.

Gemenskap, samhörighet, förståelse, själsfrände.

Med bokens personer och bokens författare. Att ta del av andra människors verklighet och liv utvecklar en stark identitet och barnet lär sig respekt för olikheter.

Självkänsla och känsloliv

Barnet får modeller och förebilder inför livet.

Oändlig kunskap

Om människor liv och världen vi lever i.



Fantasi

Allting nytt som har hänt i världen har börjat i någon människas fantasi. De egna bilderna i huvudet är en förutsättning att ta emot kunskap.

Empati

Förmågan att kunna sätta sig in i en annan människas känsloliv. Att dela andra människors glädje, sorg, lycka, rädslor och framgångar och motgångar utvecklar empati.

Kultur – egen tillhörighet

Generationers visdom och kunskap. Tvåspråkig kultur.

Livslust, intiativ, kraft och tröst

Argument, idéer och handlingar som vi inte tänkt på. Tröst, hopp och kraft till livet.

Moral – rätt och fel

Bästa exempel på tydlig moral har den klassiska sagan. Man kan inte missta sig på vem som är den goda och vem som står för ondskan i gamla sagor.

Koncentration, vanan att bli stilla

Självklart har koncentrationen avgörande betydelse för skolframgången. En färdighet som behöver övas såsom alla andra färdigheter ett barn behöver kunna. Stillhet och ro flera gånger dagligen som motvikt till medieflimmer.

Begrepp, som hjälp för tanken.

En ny medvetenhet genom nya ord och begrepp. Tankar och språk för erfarenheter, upplevelser och problem som vi känner till. Språk för de känslor som vi härbergerar.



KAN MAN TÄNKA UTAN ORD? HUR MYCKET BÄTTRE KAN MAN TÄNKA OM MAN BEHÄRSKAR MÅNGA ORD?

Antalet ord som ert barn behärskar påverkar naturligtvis hela skolstarten. Det är en avsevärd skillnad att börja skolan med 2000 ord i ryggsäcken hemifrån eller med 10.000 ord i ryggsäcken. Allting påverkas!

I hurdana hem skapas bokälskare?

- 1 Hem i vilka det finns böcker
- 2 Där barnen har en egen liten bokhylla
- 3 Tredje nödvändigheten är att det finns olika typerns läsbart material runt om i huset. Dagstidningar, veckotidningar, pocketböcker, bildverk, uppslagsverk, manualer. Tjocka böcker och tunna böcker. Böcker som är för svåra för barn att läsa och böcker som är verkligt lätta.
- 4 Flerspråkighet är en rikedom! Minns att språken dock inte kommer gratis. Båda språken kräver böcker och samtal för att utvecklas och kunna fungera som kommunikationsredskap och tankeverktyg sida vid sida jämstarka.
- 5 Barn skall se sina föräldrar läsa. Se hur uppslukad man kan bli av en bok. Se sina föräldrar fälla en tår över en sorglig bok. Skratta högt åt en rolig bok. Se föräldrarna hålla på att försena sig då de inte kan slita sig...
- 6 Det ska finnas läsespår dvs minnen av goda läsupplevelser (du skulle inte längta efter choklad om du inte visste hur det smakade)
- 7 Närheten och värmen i högläsningstunden finns som minne kvar då ungdomar läser själv.
- 8 Plats för läsning, läslampa, kuddar skönt ställe!



Biblioteket är gratis. Bokintresset är inte beroende av familjens ekonomi!

Bilderboken är barnets möte med bilder, barnets möte med litteraturen, barnets möte med föräldrarna och barnets möte med sig själv.

RYTM, RIM och REPETITION

Små barn kan sitta nära, kommentera bilderna. Det viktiga är RUTINEN! Locka småbarn med diskussion kring pärmbilden. Inledande frågor kring bokpärmerna hjälper barnen att fokusera och koncentrera sig på det kommande. Gör picture walking innan ni läser. Dvs titta på bilderna och diskutera dem.

Vardagen i ett hem där läsare föds.

Babyn kommer till ett hem där tv:n inte slentrianmässigt står på hela dygnet. Ett barn under två år skall överhuvudtaget aldrig se på tv. Enligt läkarstämman i Göteborg 2004 kan barn få sin förmåga till uppmärksamhet störd (Ylva Ellneby, cyberungar) Babyn tittar på bilderböcker med tjocka sidor. Flera gånger om dagen tas boken fram och bläddras i. Man kan också klippa ut bilder och sätta i ett fotoalbum. Den vuxna är helt närvarande och benämner föremål och berättar om dem.

Ettåringen tultar omkring, bär på sina saker och koncentrerar sig korta stunder. Den första korta bilderboken kan läsas, många gånger dagligen och böckerna med endast bilder är hela tiden inom räckhåll för barnet. Böcker med Rytm, Rim och Repetition brukar locka. För ett litet barn betyder upprepning trygghet samtidigt med inläring. I takt med stigande ålder brukar vardagsberättelserna intressera.



Barnet jämför sig själv och sin familj med bokens personer och via jämförelsen hittar delar av sin identitet. Kvällssagan introduceras. Den är ett måste i barnfamiljen. Samma rutin varje kväll ger god sömn.

Då barnet är ungefär fyra år borde man kunna läsa böcker utan bilder med ett relativt enkelt språk.

Senast i förskoleåldern borde kapitelboken introduceras. Ett kapitel per kväll. Kapitelboken borde föda boksamtal. Om den läses som kvällssaga, så kan man redan på dagen med barnet summera vad ni läste igår. Detta är att jobba med läsförståelsen! Man kan även fantisera framåt i boken, vad tror du kommer att hända? vad skulle du göra? Vem skulle du vilja vara i berättelsen om du fick vara med?

Samma dag borde barnet ha hört några bilderböcker, fått höra någonting ur en fackbok för barn i något ämne som intresserar barnet och tillsammans kan man ha lekt en lekramsa.

Man kan också tillsammans söka sitt namns första bokstav ur en text och räkna hur många gånger just den förekommer.

Nybörjarläsare blir barnet då läskoden är knäckt och barnet har börjat skolan. Den fasen behöver stöd och uppmuntran. Då barnet kommit till slutet av en mening så kan barnet redan ha glömt början av meningen. Barnets första bok som lästs från pärm till pärm är värd en efterrätt mitt i veckan, en peng, ett samtal till mormor och gudmor. Visa din stolthet och glädje över den nyvunna färdigheten. Förlagen uppmärksammar nybörjarläsaren med lättlästa bra böcker. MEN barnet får inte fastna i de lättlästa. Läsningen mellan 7 och 12 år kräver hela tiden svårare böcker för att gå framåt.



Samtidigt med den egna läsningen måste högläsningstunderna fortsätta.

Motivationen att bli en läsare måste hela tiden stödas och ges ny näring.

Man kan bedöma svårighetsgraden av en bok genom att slå upp en sida var som helst i boken och räkna de ord som barnet inte förstår. Om alla ord är bekanta, så är boken ingen utmaning. Om fem ord är obekanta så är boken kanske för svår. Om boken har tre obekanta ord per sida så är den lämplig för barnet, som kan ta till sig sammanhanget trots tre obekanta ord.

Besök biblioteket en gång i veckan, ta av er ytterkläderna och tillbringa tid där med era barn. Låna hem tio böcker av alla sorter och placera dem vid barnets säng. Se till att barnet har en bra läslampa och mysigt vid sängen.

Slukarläsaren

Den period då ett barn mellan kanske 9-14 läser massor 10-15 ungdomsböcker i veckan. Läger fart på läsningens automatisering.



Storläsaren kan läsa kritiskt, hittar de texter och böcker som hon behöver. Kan läsa mellan raderna. Vet hur reklam fungerar. Sovrar, väljer, fungerar i samhället. Upplever kunskap bildning. Kan fylla i blanketter. Undersöka sin valkandidats åsikter m.m.

Kanon, dvs plan för daghemmens läsning.

Proffspedagoger skall läsa det bästa, på bästa sätt – litterärt, konstnärligt och pedagogiskt. Välj med omsorg och höga krav!

Plan för hela året, vilka böcker tycker ni hör till barnets litterära fostran? Hur väljer personalen? Bredd, tema, budskap? Bestäm, gör en plan, hur läses, hur bearbetas, boksamtal m.m. låt personalen bygga egna program enligt de böcker de vill förmedla.

Planera och styr bokarbetet. Titta igenom daghemmets egna böcker. Kvalitet går alltid framom kvantitet. Slitna och ointressanta böcker av dålig kvalitet både till text och utseende skall städas bort! Loppis och vindsgrejor skall inte användas om kvaliteten är dålig. Barnen skall ha fräscha, lockande böcker. Rensa i hyllorna och reparera. Hellre få och bra!

Var förvaras böckerna? Låt dem synas. Exponera och visa dem med framsidan utåt. Byt dem ofta, organisera på nya sätt, enligt tema, illustratör, årstid m.m



Inled läsprojekt i gruppen. Bygg ett lästräd där barnen får hämta löv hemifrån. Dvs färggranna lappar där barnens föräldrar skriver titlar på de böcker de har läst hemma.

Visa föräldrarna på olika sätt hur ni arbetar med boken på daghemmet.

En god högläsare kan på föräldramöten visa hur mycket roligare en välläst bok blir.

Man kan även hålla bokråd på föräldramöten. Ge poäng och rangordna tillsammans under en bokkväll.

Låt föräldrarna hämta sina favoritbarnböcker till mötet och ge förslag på de böcker som de har tyckt om att läsa i familjen.

Det är min önskan att detta material skulle användas på föräldramöten runt om i svenskfinland. Personalen kan utforma en föräldraträff med denna broschyr som utgångsläge eller bara läsa den högt för föräldrarna. Svenska kulturfonden har bidragit till kostnaderna för detta material.

Agneta Möller-Salmela

Läseinspiratör och berättare.